

Dokument zasedanja

B9-0109/2021

3.2.2021

PREDLOG RESOLUCIJE

k vprašanju za ustni odgovor B9-0000/2021

v skladu s členom 136(5) Poslovnika

o varnosti jedrske elektrarne v Ostrovcu (Belorusija)
(2021/2511(RSP))

Cristian-Silviu Buşoi

v imenu Odbora za industrijo, raziskave in energetiko

B9-0109/2021

**Resolucija Evropskega parlamenta o varnosti jedrske elektrarne v Ostrovcu
(Belorusija)
(2021/2511(RSP))**

Evropski parlament,

- ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta z dne 10. in 11. decembra 2020,
 - ob upoštevanju vprašanja Komisiji o varnosti jedrske elektrarne v Ostrovcu (Belorusija) (O-000004/2021 – B9-0000/2021),
 - ob upoštevanju člena 136(5) in člena 132(2) Poslovnika,
 - ob upoštevanju predloga resolucije Odbora za industrijo, raziskave in energetiko,
- A. ker je jedrska varnost ključna prednostna naloga Evropske unije tako znotraj kot zunaj njenih zunanjih meja;
- B. ker ima skupina evropskih regulatorjev za jedrsko varnost (ENSREG) obsežno strokovno znanje, pridobljeno z medsebojnim strokovnim pregledovanjem jedrskih elektrarn v EU in zunaj nje;
- C. ker je skupina ENSREG za medsebojni strokovni pregled po potrebnih pripravljalnih dejavnostih in potem, ko je zbrala odgovore na svoja pisna vprašanja, marca 2018 obiskala Belorusijo in jedrsko elektrarno Ostrovec in julija 2018 objavila svoje končno poročilo;
- D. ker je skupina ENSREG beloruske oblasti pozvala, naj oblikujejo nacionalni akcijski načrt, da bi zagotovila pravočasno izvajanje vseh priporočil za izboljšanje varnosti iz poročila o medsebojnem strokovnem pregledu, za kar bo v prihodnosti opravljen neodvisen pregled, kot velja za vse države EU in nečlanice EU, ki sodelujejo v postopku stresnih testov;
- E. ker je Belorusija avgusta 2019 objavila nacionalni akcijski načrt, vendar je na nadaljnji medsebojni strokovni pregled skupine ENSREG pristala šele junija 2020, in sicer po več zahtevah in velikem pritisku s strani EU;
- F. ker nadaljnji postopek medsebojnega strokovnega pregleda še traja ter ga bo skupina ENSREG končala in svoje ugotovitve glede varnosti elektrarne predstavila v prihodnjih mesecih, prav tako pa želi predhodno poročilo pripraviti do plenarnega zasedanja skupine ENSREG in ga Belorusiji posredovati pred začetkom komercialnega obratovanja obrata, ki ga beloruske oblasti načrtujejo za marec 2021;
- G. ker je elektrarna kljub številnim pomislekom glede varnosti in brez dokazov o stopnji izvajanja priporočil iz medsebojnega strokovnega pregleda EU iz leta 2018 in Mednarodne agencije za atomsko energijo (IAEA) začela električno energijo proizvajati 3. novembra 2020;

- H. ker je bil fizični zagon obrata izveden brez dovoljenja za obratovanje, saj se je postopek za izdajo dovoljenja spremenil julija 2020;
- I. ker se je trgovanje z električno energijo med Belorusijo in EU končalo 3. novembra 2002, ko je bila elektrarna Ostrovec priključena na električno omrežje in po skupni odločitvi baltskih držav avgusta 2020, da bodo prenehale trgovati z električno energijo z Belorusijo, ko bo elektrarna Ostrovec začela proizvajati električno energijo;
1. izraža zaskrbljenost, ker je jedrska elektrarna v Ostrovcu oddaljena le 50 km od Vilne (Litva) in v neposredni bližini drugih držav EU, kot so Poljska, Latvija in Estonija;
 2. obžaluje, da se projekt izvaja kljub protestom beloruskih državljanov in da so člani beloruskih nevladnih organizacij, ki želijo ozaveščati o gradnji elektrarne v Ostrovcu, preganjani in nezakonito aretirani;
 3. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je elektrarna geopolitični projekt Belorusije in Rusije ter da njegova izgradnja in prihodnje delovanje predstavljata morebitno grožnjo Evropski uniji in njenim državam članicam v povezavi z varnostjo, zdravjem in varstvom okolja;
 4. je še vedno zaskrbljen zaradi hitrega zagona jedrske elektrarne, ki ne izpolnjuje najvišjih mednarodnih okoljskih standardov in standardov jedrske varnosti, vključno s priporočili Mednarodne agencije za atomsko energijo;
 5. obžaluje stalno pomanjkanje preglednosti in uradnih informacij v zvezi s ponavljajočimi se izrednimi zaustavitvami reaktorja in okvaro opreme v fazi zagona obrata leta 2020, vključno z okvaro štirih transformatorjev napetosti in okvarami hladilnih sistemov, saj je po naših podatkih že v času izgradnje prišlo do osmih incidentov, od tega sta bila dva povezana z reaktorsko tlačno posodo;
 6. ugotavlja, da je EU pri strokovnem pregledu leta 2018 ugotovila številne pomanjkljivosti in da je bilo doslej upoštevanih le nekaj njenih priporočil, pri čemer morajo njihovo izvajanje preveriti strokovnjaki EU;
 7. ugotavlja, da številni in pogosti varnostni incidenti vzbujajo resne pomisleke glede slabega zagotavljanja kakovosti in nadzora v fazah načrtovanja, proizvodnje in sestavljanja obrata ter glede nizke operativne varnosti, kar mora EU ustrezno obravnavati v medsebojnem strokovnem pregledu;
 8. poziva Belorusijo, naj brez odlašanja zagotovi popolno spoštovanje mednarodnih standardov jedrske in okoljske varnosti ter pregledno, vključujoče in konstruktivno sodelovanje z mednarodnimi organi; poziva Belorusijo, naj preneha selektivno uporabljati standarde IAEA in priporočila iz medsebojnih strokovnih pregledov;
 9. ugotavlja, da je treba standarde jedrske varnosti obravnavati prednostno, ne le v času načrtovanja in gradnje, ampak tudi v času obratovanja jedrske elektrarne, ter da jih mora stalno spremljati neodvisni regulator;
 10. je zaskrbljen, ker je sedanji regulativni organ v Belorusiji (Gosatomnadzor – oddelek za jedrsko varnost in varstvo pred sevanjem ministrstva za izredne razmere) pod stalnim političnim pritiskom in nima zadostne formalne in vsebinske neodvisnosti, zato so

pregledni in natančni medsebojni strokovni pregledi ključnega pomena tudi v operativni fazi obrata; zato poudarja, da so pregledni in natančni medsebojni strokovni pregledi ključnega pomena tudi v operativni fazi obrata;

11. je seznanjen s sklepom pogodbenic Konvencije UNECE o presoji čezmejnih vplivov na okolje (Konvencija iz Espooja) z dne 11. decembra 2020 o tem, ali Belorusija izpolnjuje svoje obveznosti iz konvencije v povezavi z jedrsko elektrarno v Ostrovcu, in poziva Belorusijo, naj zagotovi dosledno izvajanje Konvencije iz Espooja;
12. poudarja, da je treba vzpostaviti in vzdrževati sistem zgodnjega opozarjanja za merjenje sevanja v državah EU, ki ležijo blizu obrata;
13. poziva beloruske oblasti, naj v celoti sodelujejo s skupino ENSREG v postopku stresnih testov, tudi pri formalnem pregledu in nujnem izvajanju beloruskega nacionalnega akcijskega načrta;
14. obžaluje, da je bila misija skupine ENSREG za medsebojni strokovni pregled v obratu v Ostrovcu, ki je bila sprva predvidena za december 2020, odpovedana iz organizacijskih razlogov na strani gostitelja zaradi pandemije covid-19;
15. pozdravlja prvo fazo sedanjega medsebojnega strokovnega pregleda EU, katere del je obisk obrata februarja 2021; poudarja pomen pravočasnega zaključka postopka medsebojnega strokovnega pregleda in objave ugotovitev, pri čemer bi morali vsaj predhodno poročilo Belorusiji poslati že do marca 2021, ko beloruske oblasti načrtujejo komercialni zagon obrata; ugotavlja, da so vsa varnostna vprašanja enako pomembna in jih je treba obravnavati pred komercialnim zagonom obrata;
16. globoko obžaluje prenagljen komercialni zagon obrata marca 2021 in poudarja, da je treba vsa varnostna priporočila skupine ENSREG izvesti pred začetkom komercialnega obratovanja jedrske elektrarne; poziva Komisijo, naj tesno sodeluje z beloruskimi oblastmi, da bi začetek obratovanja odložili, vsaj dokler ne bodo v celoti izvedena vsa priporočila iz stresnih testov in bodo uvedene vse potrebne varnostne izboljšave ter bodo beloruska družba in sosednje države ustrezno obveščene o sprejetih ukrepih;
17. poziva Komisijo in skupino ENSREG, naj nadaljujeta pregleden in natančen medsebojni strokovni pregled obrata, naj vztrajata pri takojšnjem izvajanju vseh priporočil in zagotovita učinkovito spremljanje postopka izvajanja, vključno z rednimi obiski skupine za medsebojni strokovni pregled v Ostrovcu, tudi v času obratovanja; v zvezi s tem poudarja pomen učinkovitega sodelovanja z IAEA;
18. ugotavlja, da električna energija iz Belorusije še vedno lahko vstopa na trg EU prek ruskega omrežja, čeprav so se baltske države dogovorile, da bodo prekinile komercialno izmenjavo električne energije z Belorusijo;
19. opozarja na sklepe Evropskega sveta z dne 10. in 11. decembra 2020 in podpira prizadevanja za preučitev morebitnih ukrepov za preprečitev komercialnega uvoza električne energije iz jedrskih objektov tretjih držav, ki ne izpolnjujejo ravni varnosti, priznanih v EU, vključno z jedrsko elektrarno v Ostrovcu;
20. poziva Komisijo, naj oceni in predlaga ukrepe za prekinitev trgovanja z električno

energijo z Belorusijo na način, ki bo skladen z obveznostmi iz mednarodne trgovine ter zakonodajo na področju energije in jedrske energije, da bi zagotovili, da električna energija iz elektrarne v Ostrovcu ne bo vstopila na energetske trg EU, čeprav so Estonija, Latvija in Litva še vedno priključene na omrežje BRELL;

21. poudarja strateški pomen pospešene sinhronizacije baltskega električnega omrežja s celinskim evropskim omrežjem in poudarja, da prihodnje delovanje jedrske elektrarne Ostrovec ne bi smelo nikakor ogroziti odključitve Estonije, Latvije in Litve iz omrežja BRELL ter da bi morala Evropska unija še naprej vključevati tri baltske države v električno omrežje EU;
22. izraža popolno solidarnost z beloruskimi državljani in državljani držav EU, ki jih gradnja in delovanje obrata Ostrovec neposredno zadevata, in poziva k nadaljnjemu sodelovanju EU in njenih institucij na visoki ravni pri tem vprašanju, ki je bistvenega pomena za Evropo;
23. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Komisiji, Svetu ter vladam in parlamentom držav članic.